

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III/ 0 1 7 5 1 - 0 / 2020
Érkezett:	2020 OKT 15.
Kezelőiroda:	indított
Ellenőrzés:	ellen
Értékelés:	db

A bíróság a **kábítószer birtoklásának vétsége** miatt [redacted] ellen büntetőeljárásban, Budapesten, 2020. október 6-án meghozta az alábbi ítéletet:

V É G Z É S T .

A bíróság kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló, 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. §-a (2) bekezdése valamint a 9. §-a (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

- [1] A bíróság a 2019. október 28-án kelt, 3.Bpk.II.1337/2019/4. számú büntetővégzésével a vádlottal szemben kábítószer birtoklásának vétsége miatt pénzbüntetést szabott ki. A vádlott ismeretlen helyen tartózkodása miatt a büntetővégzést nem lehetett kézbesíteni részére, ezért a bíróság a Be. Cl. fejezete szerinti eljárás keretében tárgyalást tűzött ki, és a Be. 44. §-ának g) pontja, 46. §-ának (1) bekezdése valamint a 747. §-ának (6) bekezdése alapján intézkedett védő kirendeléséről. A tárgyalás határnapja előtt a vádlott tartózkodási helye ismertté vált, ezért a bíróság kézbesítette részére a büntetővégzést. A terhelt - a bíróság felhívására egyértelműsített válaszában - kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a büntetővégzésben foglaltakat tudomásul veszi, és nem kéri tárgyalás tartását. Erre való tekintettel a bíróság a Be. 458. §-a (4) bekezdésének a) pontja alapján megállapította a büntetővégzés jogerőre emelkedését, és tájékoztatta a védőt - aki vonatkozásában a jogorvoslati határidő már korábban letelt -, hogy az ügyben nem fog sor kerülni tárgyalás tartására.
- [2] A védő a 2020. szeptember 17-ei beadványában kérte a 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: rendelet) 7. §-ának (3) bekezdésében meghatározott összegű díj megállapítását. A bíróság felhívására a védő 2020. szeptember 25-én részletesen megindokolta a kérelmét, kitérve arra, hogy nem látja kellően szabályozottnak a védő díjazását abban az esetben, amikor az ügyben eljárási cselekmény tartására nem kerül sor, az iratok tanulmányozásával azonban a védő érdemi tevékenységet végez.
- [3] A bíróság szerint az ügyben az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése indokolt.
- [4] Tekintettel arra, hogy a védő díj megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő, a védői díj megállapításának egyes kérdéseit pedig a rendelet 7-9/A. §-ai szabályozzák, a bíróság értelmezése szerint az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során a rendelet vonatkozó előírásait alkalmaznia kell [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pont, Abtv. 25. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont szerinti alaki feltétel].
- [5] Ennek során a bíróság figyelemmel volt a Kúria BH 2020. 137. szám alatt közzétett eseti döntésében foglalt szempontokra.

- [6] A Be. 46. §-ának (9) bekezdése rögzíti, hogy a kirendelt védő a közreműködéséért díjra jogosult.
- [7] A rendelet 7. §-ának (2) bekezdése szabályozza a védő felkészülési díjra vonatkozó jogosultságát, kimondva, a védőt a felkészülési díj az eljárási cselekményen való részvételért illeti meg. A bíróság szerint a 7. § (2) bekezdése az eljárási cselekményen való részvételt feltételként határozza meg, vagyis a védő akkor jogosult a felkészülési díjra, ha eljárási cselekményen vett részt. A bíróság szerint ebből az következik, ha eljárási cselekményre nem kerül sor, a rendelet említett rendelkezése szerint a védőt nem illeti meg a felkészülési díj.
- [8] A 7. § (3) bekezdése rögzíti, hogy a felkészülési díj összegének el kell érnie a kirendelt ügyvédi óradíj háromszorosának megfelelő összeget.
- [9] A fentieknek, különösen a 7. § (2) bekezdésének a bíróság értelmezése szerint ellentmondani látszik a rendelet 9. §-ának (2) bekezdése, amely alapján az elsőfokú bíróság az ügydöntő határozat meghozatalakor rendelkezik a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésében meghatározott legkisebb összegét el nem érő részének a megfizetéséről. Mivel a büntetővégzés ügydöntő határozat [Be. 739. § (2) bekezdés], a rendelet 9. §-ának (2) bekezdéséből az az értelmezés következik, hogy a meghozatalakor a bíróságnak rendelkezni kell a felkészülési díj 7. §-ának (3) bekezdésében meghatározott összegre történő kiegészítéséről.
- [10] A bíróság szerint ez nem vet fel értelmezési kérdést akkor, ha a védő a nyomozás során részt vett a vádlott gyanúsított kihallgatásán, hiszen ez esetben történt olyan eljárási cselekmény, amelyre tekintettel felkészülési díj illeti meg a védőt, így alkalmazható a díj kiegészítésére vonatkozó rendelkezés is.
- [11] Felmerülhet azonban, hogy a terhelt a nyomozás során nem rendelkezett védővel, a bíróság ugyanakkor védőt rendelt ki számára, mint jelen esetben is, vagy azért, mert a vádlott a büntetővégzés meghozatala után más ügyben fogva tartásba került [Be. 44. § b) pont]. Ilyenkor - mivel sor került az ügydöntő határozat meghozatalára - a bíróságnak a rendelet 9. §-ának (2) bekezdése alapján intézkednie kell a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésében meghatározott mértékű összegének megállapításáról, annak ellenére azonban, hogy a felkészülési díj megállapításának 7. § (2) bekezdésében meghatározott feltétele - a védő eljárási cselekményen való részvétel - nem áll fenn.
- [12] A bíróság értelmezése szerint tehát a rendelet 7. §-ának (2) bekezdése ellentmondásban áll a 9. §-ának (2) bekezdésével. A bíróság szerint önmagában egyik rendelkezés sem feltétlenül alaptörvényellenes, az ütközés azonban igen. Az ellentmondás ugyanis ugyanazon kérdésben alapot ad egymást kölcsönösen kizáró értelmezéseknek is:
- a 7. § (3) bekezdése és a 9. § (2) bekezdése alapján megállapítható a védői díj, tekintettel arra, hogy a védőt megilleti a díj legkisebb összege,
 - a 7. § (2) bekezdése alapján elutasítható a díjmegállapítás iránti kérelem, mivel a védő kirendelésére csak a büntetővégzés meghozatala után került sor, annak jogerőre emelkedése után pedig semmilyen eljárási cselekmény nem történt, így azon a védő részt sem vehetett; eljárási cselekményen való részvétel nélkül pedig a védő nem jogosult felkészülési díjra, így annak a 9. § (2) bekezdése szerinti kiegészítése sem jöhet szóba.
- [13] Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

- [14] „A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára” [9/1992. (I. 30.) AB határozat]. A bíróság szerint ebből az is következik, hogy a jogszabályok egymást kölcsönösen kizáró értelmezéseknek ne adjanak alapot.
- [15] Amennyiben az az értelmezés helyes, amely szerint a védőt eljárási cselekményen való részvétel nélkül is megilleti a felkészülési díj legkisebb összege, a bíróság szerint a rendelet 7. §-ának (2) bekezdése ellentétben áll a Be. 46. §-ának (9) bekezdésével is, mivel a Be. „a díjazásra és költségterítésre való jogosultságot nem szűkíti le az eljárási cselekményen való (személyes) részvételre” {BH 2020. 137. [6] bekezdés}. Mivel az Alaptörvény 18. cikke (3) bekezdésének értelmében a miniszteri rendelet nem lehet törvénnyel ellentétes, a bíróság szerint az ütközés e vonatkozásban is fennáll. Ha azonban felkészülési díj csak eljárási cselekményen való részvételért állapítható meg, a védő köteles az egyéb közreműködést (például az iratok tanulmányozását) ingyenesen ellátni, ami pedig nem egyeztethető össze a Be. 46. §-ának (9) bekezdésével. Ez felvetheti az Abtv. 46. §-a (2) bekezdése b) pontja szerinti mulasztásos alkotmányosértés vizsgálatának szükségességét – tekintettel a Be. 866. §-a (2) bekezdésének 7. pontjára –, hiszen a jogszabály nem rendezi azon védői közreműködés díjazását, ami eljárási cselekményeken kívül történik.
- [16] A bíróság fontosnak tartja az arra való utalást, hogy írott norma nem ad eligazítást a jogalkalmazónak arra az esetre, ha a jogforrási hierarchia különböző szintjein elhelyezkedő jogszabályok között ellentmondást észlel.
- [17] A bíróság előtt ismert egyik álláspont szerint ez a helyzet hasonló a közösségi jog és a tagállami jog ütközésének esetéhez, amikor a közösségi jog feltétlen elsőbbségéből adódóan a tagállami jogot – annak érvényét nem érintve, alkotmánybírói eljárás kezdeményezése nélkül – félre kell tenni [Várnay-Papp: Az Európai Unió joga, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 349-350. oldal; Európai Bíróság C-35/76 (Simmenthal Spa v Ministero delle finanze)].
- [18] A másik megközelítés szerint a konfliktusfeloldó jogértelmezési elvek (például lex specialis derogat legi generali) csak a jogforrási hierarchia azonos szintjén elhelyezkedő jogszabályok ütközése esetén alkalmazhatók, ez esetben pedig nincs is szó alkotmányossági kérdésről. A jogforrási hierarchia különböző szintjein elhelyezkedő jogszabályok ütközése esetén azonban alkotmánybírói eljárás kezdeményezése indokolt (Bodnár-Chronowski-Kukorelli-Lápossy-Pozsár-Szentmiklósy-Somody-Vissy: Alkotmányos Tanok I., HVG-ORAC, Budapest, 2018, 57. oldal), hiszen ez esetben maga a jogforrási hierarchia sérül.
- [19] A fentebb kifejtett indokok alapján [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont szerinti alaki feltétel] a bíróság szerint indokolt a rendelet 7. §-a (2) bekezdése valamint a 9. §-a (2) bekezdése alaptörvényellenességének vizsgálata [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b)-d) pont szerinti alaki feltétel], ezért a bíróság indítványozza a 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. §-a (2) bekezdése valamint a 9. §-a (2) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítását és – ex nunc hatályú – megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont szerinti alaki feltétel].
- [20] A bíróság megjegyzi, hogy a Kúria hivatkozott eseti döntésének [9] bekezdése szerint „olyan rendelkezést a jogszabály nem tartalmaz, miszerint a felkészülési díj megállapításának feltétele az eljárási cselekményen való részvétel lenne”. Ehhez képest a rendelet 7. §-ának (2) bekezdése

